

Gallring ur belastningsregistret av uppgifter om unga lagöverträdare

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2009/10:191 Gallring ur belastningsregistret av uppgifter om unga lagöverträdare.

I propositionen föreslås ändrade regler om gallring av uppgifter om unga lagöverträdare i lagen (1998:620) om belastningsregister. Enligt förslaget ska uppgifter i belastningsregistret om skyddstillsyn, villkorlig dom, ungdomsvård, överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, ungdomstjänst och om att någon enligt 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd gallras ur registret fem år efter domen eller beslutet om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet eller brotten. Nuvarande gallringsfrist för dessa uppgifter är tio år.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2010 och även tillämpas på uppgifter som registrerats före ikraftträdandet.

Utskottet tillstyrker propositionen.

I betänkandet finns ett särskilt yttrande (s, v, mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Förkortade gallringsfrister för unga lagöverträdare	5
Propositionen	5
Utskottets ställningstagande	6
Särskilt yttrande	7
Förkortade gallringsfrister för unga lagöverträdare (s, v, mp)	7
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Förkortade gallringsfrister för unga lagöverträdare

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:191.

Stockholm den 6 maj 2010

På justitieutskottets vägnar

Inger Davidson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger Davidson (kd), Henrik von Sydow (m), Krister Hammarbergh (m), Margareta Persson (s), Ulrika Karlsson i Uppsala (m), Elisebeht Markström (s), Inge Garstedt (m), Christer Adelsbo (s), Helena Bouveng (m), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp), Anders Hansson (m), Maryam Yazdanfar (s), Karin Nilsson (c), Kjell Eldensjö (kd) och Yvonne Andersson (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Inom Justitiedepartementet har en departementspromemoria, Förbättrad utslusning från sluten ungdomsvård och ändrade gallringsregler i belastningsregistret (Ds 2009:9), utarbetats. I propositionen behandlar regeringen den del av promemorian som avser förslaget om gallring ur belastningsregistret. Övriga förslag i promemorian bereds vidare inom Regeringskansliet.

Promemorian har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2009/2762/KRIM).

Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslaget har granskats av Lagrådet som lämnat förslaget utan erinran.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändrade regler om uppgifter om unga lagöverträdare i lagen (1998:620) om belastningsregister. Enligt förslaget ska uppgifter i belastningsregistret om skyddstillsyn, villkorlig dom, ungdomsvård, överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, ungdomstjänst och om att någon enligt 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd gallras ur registret fem år efter domen eller beslutet om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet eller brotten. Nuvarande gallringsfrist för dessa uppgifter är tio år.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2010.

Utskottets överväganden

Förkortade gallringsfrister för unga lagöverträdare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister. Jämför särskilt yttrande (s, v, mp).

Propositionen

I belastningsregistret registreras uppgifter om den som genom dom, straff-föreläggande eller föreläggande av ordningsbot har ålagts påföljd för brott. Även uppgifter om åtalsunderlåtelse eller att någon har förklarats fri från påföljd enligt 30 kap. 6 § brottsbalken antecknas i registret.

Belastningsregistret har som övergripande syfte att olika myndigheter, framför allt inom rättsväsendet, på ett enkelt sätt ska få tillgång till information om sådana belastningsuppgifter som behövs i verksamheten.

I 17 § lagen (1998:620) om belastningsregister finns bestämmelser om att registrerade uppgifter under vissa förhållanden ska gallras ur registret när viss tid har förflutit från t.ex. dom, beslut eller verkställd påföljd. Gallring innebär att uppgifterna ska förstöras.

Gallringsfristerna är tio, fem eller tre år beroende på vilken uppgift som avses. Uppgifter om skyddstillsyn, villkorlig dom, ungdomsvård, överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall och ungdomstjänst gallras efter tio år från domen eller beslutet. För uppgifter om slutna ungdomsvård är gallringstiden tio år efter att påföljden helt verkställts. Uppgifter om att någon enligt 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd gallras tio år efter domen eller beslutet.

Även uppgift om åtalsunderlåtelse gallras som huvudregel tio år efter beslutet. Om åtalsunderlåtenheten avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet gallras uppgiften dock tre år efter beslutet. Denna särskilda ordning för unga lagöverträdare infördes 2008. Syftet med ändringen var att minska de negativa konsekvenser som en registrering i belastningsregistret innebär för unga lagöverträdare som vid något tillfälle gjort sig skyldiga till brott (prop. 2007/08:31, bet. 2007/08:JuU4, rskr. 2007/08:128).

I propositionen föreslås att uppgifter i belastningsregistret om skyddstillsyn, villkorlig dom, ungdomsvård, överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, ungdomstjänst och om att någon enligt 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd ska gallras ur registret fem år efter domen eller beslutet, om uppgifterna avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet eller brotten.

Som skäl för förslaget anför regeringen bl.a. att det är viktigt att ytterligare begränsa de negativa konsekvenser som en registrering under lång tid i belastningsregistret kan medföra för en ung person.

Regeringen anför vidare att Åklagarmyndigheten har uppmärksammat en särskild problematik kring gallringsreglerna för ungdomstjänst och ungdomsvård. Enligt Åklagarmyndigheten är det många unga lagöverträdare som inte lämnar sitt samtycke till ungdomstjänst, eftersom en anteckning om sådan påföljd gallras först efter tio år – till skillnad från en uppgift om böter, som gallras efter fem år. Regeringen anför att det enligt Åklagarmyndigheten har uppfattats som ett väsentligt problem av både åklagare och domare att domstolen tvingas välja en mindre lämplig påföljd till följd av hur gallringsreglerna är utformade.

Regeringen anser att skälen för kortare gallringsfrister gör sig särskilt gällande för de yngsta lagöverträdarna. Förslaget avser därför personer som var mellan 15 och 17 år vid tidpunkten för brottet eller brotten.

En gallringsfrist på fem år är enligt regeringen lämplig för de uppgifter som omfattas av förslaget.

Utskottets ställningstagande

Liksom regeringen anser utskottet att de negativa konsekvenser som en anteckning i belastningsregistret kan medföra för en ung person bör begränsas ytterligare. Det är också angeläget att komma till rätta med den särskilda problematik som framkommit kring påföljder som förutsätter den unges samtycke. Utskottet välkomnar därför regeringens förslag om kortare gallringsfrister för uppgifter om vissa påföljder för unga lagöverträdare.

När det gäller de nya gallringsfristernas längd gör utskottet inte någon annan bedömning än regeringen. Förslaget framstår även som väl avvägt när det gäller den ålderskategori och de påföljdsuppgifter som ska omfattas av särregleringen. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister.

Särskilt yttrande

Förkortade gallringsfrister för unga lagöverträdare (s, v, mp)

Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp) och Maryam Yazdanfar (s) anför:

I likhet med utskottsmajoriteten välkomnar vi den föreslagna ändringen, som för övrigt går i en riktning som vi förespråkade redan 2008 (se bet. 2007/08:JuU4).

Liksom i 2008 års lagstiftningsärende föreslås nu att gallringsfristerna förkortas endast för uppgifter om brott som har begåtts av ungdomar i åldrarna 15–17 år. Vi vill därför särskilt lyfta fram de tröskeeffekter som detta innebär för de lagöverträdare som har fyllt 18 år vid tidpunkten för brottet. I det sammanhanget vill vi rent allmänt framhålla att även ungdomar i ålderskategorin 18–21 år särbehandlas av rättsväsendet i en rad bestämmelser på grund av sin låga ålder.

Vår avsikt är att noga, och med tonvikt på de nämnda tröskeeffekterna, bevaka effekterna av den nu aktuella ändringen. Det kan finnas anledning att i framtiden återkomma till frågan om gallringsfrister för lagöverträdare i ålderskategorin 18–21 år.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:191 Gallring ur belastningsregistret av uppgifter om unga lagöverträdare:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:620)
om belastningsregister

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (1998:620) om belastningsregister ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*17 §¹

Utöver vad som följer av 16 § ska uppgifter om

1. fängelse- eller förvandlingsstraff för böter gallras tio år efter frigivningen,

2. fängelsestraff som ska anses helt verkställt genom tidigare frihetsberövande eller från vilket någon genom beslut om nåd helt har befriats gallras tio år efter domen eller beslutet,

3. fängelsestraff som har fallit bort enligt 35 kap. 8 eller 9 § brottsbalken eller förvandlingsstraff för böter som har fallit bort enligt 18 eller 21 § bötesverkställighetslagen (1979:189) gallras fem år efter det att straffet föll bort,

4. skyddstillsyn eller villkorlig dom gallras tio år efter domen eller beslutet,

4. skyddstillsyn eller villkorlig dom gallras

a) tio år efter domen eller beslutet, eller

b) fem år efter domen eller beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet eller brotten,

5. sluten ungdomsvård gallras tio år efter det att påföljden helt verkstälts,

6. ungdomsvård eller överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall gallras tio år efter domen eller beslutet,

6. ungdomsvård eller överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall gallras

a) tio år efter domen eller beslutet, eller

b) fem år efter domen eller beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet eller brotten,

7. överlämnande till rättspsykiatrisk vård gallras tio år efter utskrivningen,

8. ungdomstjänst gallras tio år efter domen eller beslutet,

8. ungdomstjänst gallras

a) tio år efter domen eller beslutet, eller

b) fem år efter domen eller beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tid-

¹ Senaste lydelse 2008:47.

9. böter gallras fem år efter domen, beslutet eller godkännandet av strafföreläggandet eller föreläggandet av ordningsbot,

10. att någon enligt 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd gallras tio år efter domen eller beslutet,

11. åklagares beslut att inte åtala en person för brott om han eller hon var under 18 år vid tidpunkten för brottet, gallras tre år efter beslutet,

12. åklagares beslut att inte åtala för brott i andra fall än som avses i 11, gallras tio år efter beslutet,

13. beslut om besöksförbud gallras tio år efter beslutet, och

14. beslut om tillträdesförbud gallras fem år efter beslutet.

punkten för brottet eller brotten,

10. att någon enligt 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd gallras

a) tio år efter domen eller beslutet, eller

b) fem år efter domen eller beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet eller brotten,

11. åklagares beslut att inte åtala för brott gallras

a) tio år efter beslutet, eller

b) tre år efter beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet,

12. beslut om besöksförbud gallras tio år efter beslutet, och

13. beslut om tillträdesförbud gallras fem år efter beslutet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 september 2010.

2. De nya bestämmelserna ska tillämpas även på uppgifter som registrerats före ikraftträdandet.